

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

Säädös- ja turvallisuusinfo 3.11.2026

Toimintavarmuus ja varautuminen

Määräys valmiussuunnittelun järjestämisestä liikennejärjestelmässä

- Määräys päivitetty 2025 → siirtymäaika maaliskuu 2026
- Ohje päivitetty maaliskuussa 2026
- Linkki ohjeeseen: Ohje valmiussuunnitelman laatimiseksi raideliikenteessä

Tavoitteet

- Rautatievarautumisen tueksi on määritelty kolme skenaariota yhteistyössä toimijoiden kanssa
  - Kaikkeen ei voi varautua, joten valitaan jotkin lähtökohdat, joihin varautumista tehdään
  - Skenaario on **olosuhde, joka vaikuttaa riskeihin.** Skenaariolla voi olla todennäköisyys, mutta se vaihtelee voimakkaasti ajassa
- Skenaarioiden tarkoitus
  - Luoda yhteinen ymmärrys tulevaisuuden olosuhteista
  - Tukea varautumisen suuntaamista rautatietoimialalla
  - Toimia riskien arvioinnin lähtökohtina



Skenaario: Taloudellinen kriisi

- Lama, työttömyys kasvaa, rahoitukset pienenevät, vaikutukset henkiseen kriisinkestävyyteen, polarisaatio mahdollisesti lisääntyy, investoinnit ja hankkeet vähenevät tai keskeytyvät
- Mitä tarkoittaa rautatiejärjestelmän näkökulmasta: matkustaminen vähenee, tavaroita kulkee vähemmän, resurssit vähenevät (poliittinen painopiste voi olla muualla), korjausvelka (infra&kalusto) kasvaa, henkilöstö ylikuormittuu, varaosien ja komponenttien ostaminen vähenee
- Pitkäjänteinen hitaasti kehittyvä skenaario, jolla laaja-alaisia vaikutuksia myös rautatiejärjestelmään ja joista palautuminen vie aikaa

- Vaikutus riskeihin:
  - Korjausvelan kasvu lisää häiriöiden määrää rautatieliikenteessä ja laskee nopeuksia/kapasiteettia
  - Pahimmillaan voi johtaa onnettomuuksiin
  - Turvallisuuden ja toimintavarmuuden kehittäminen vähenee
  - Hankkeiden toteutumiseen ja investointeihin liittyvät riskit kasvavat, riskinottohalukkuus pienenee
  - Ilkivalta lisääntyy
  - Inhimillisten tekijöiden merkitys voi lisääntyä
  - Muutokset toimijakentässä taloudellisten haasteiden vuoksi
- Varautumisessa keskeistä: Priorisointi (kuljetukset ja infra), taloudellinen varautuminen (rahoitus), pitkän aikavälin investointisuunnitelmat, kunnossapidon turvaaminen, minimivaatimusten hallinta (ei tingitä turvallisuudesta), henkilöstöresurssien varmistaminen

Skenaario: Laaja-alainen vaikuttaminen

- Nykytila, jossa laaja-alaisen vaikuttamisen (hybridivaikuttaminen, valtiollinen toimija) riski on kohonnut (kyber, informaatio, fyysiset iskut)
- Pyritään horjuttamaan luottamusta valtionjohtoon ja viranomaisiin
- Mitä tarkoittaa rautatiejärjestelmän näkökulmasta: Tulee varautua entistä enemmän myös tahalliseen vaikuttamiseen ja sabotaaseihin, erilaisen valvonnan ja seurannan tehostaminen, tiedon suojaaminen korostuu, liikennetuhotöiden mahdollisuuden kasvaessa kansalaisten matkustushalukkuus vähenee

- Vaikutus riskeihin:
  - Kyberuhkien todennäköisyys on korkea
  - Sabotaasien todennäköisyys on kohonnut
  - Liikennehäiriöiden todennäköisyys on kohonnut
- Varautumisessa keskeistä: Varmistaa kyberturvallisuutta ja kriittisen infran suojaamista, varmistaa kyky toimia erilaisissa häiriötilanteissa, kehittää erilaista järjestelmien ja infran valvontaa

Skenaario: Sotilaallinen uhka

- Skenaarioon sisältyy jo uhka sodasta (harmaa aika), vaikutukset näkyvät, vaikkei oltaisi vielä poikkeusoloissa
- Liikekannallepano, järjestäytyminen, mahd. valmiuslain käyttöönotto (lainsäädännön muutokset)
- Rautatiejärjestelmällä erittäin keskeinen rooli huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden turvaamisessa sekä mahdollisissa evakuoinneissa
- Käytettävissä olevan henkilöstön määrä vähenee olennaisesti
- Liikennevirrat voivat muuttua
  - Vienti ja tuonti
- Logistiikan kustannukset kasvaa

- Vaikutus riskeihin:
  - Henkilöstön ja varaosien saatavuuteen liittyvät riskit kasvavat merkittävästi
  - Sabotaasien ja infrastruktuuriin ja kalustoon kohdistuvien häiriöiden todennäköisyys kasvaa merkittävästi (esim. drone-riskit)
  - Sähköön ja tietoliikenneyhteyksiin liittyvien häiriöiden todennäköisyys kasvaa merkittävästi
  - Riskit muihin logistisiin häiriöihin kuten satamien käyttöön kasvavat merkittävästi
- Varautumisessa keskeistä: Varautua infrastruktuurin ja kaluston korjaamiseen; kriittisten kohteiden (kalusto, infra, henkilöstö) tunnistaminen ja riskienhallinta sekä kyky toimia ilman teknisiä järjestelmiä ja sähköä, varmistaa yhteistoiminta ja tehdä yhteistyötä toimialalla ja eri liikennemuotojen kesken, varmistetaan kyky käyttää satamia joustavasti, kuljetusketjujen tarkastelu, yhteistyörakenteiden varmistaminen ja kehittäminen, henkisen kriisinkestävyyden varmistaminen

Kiitos!

Lisätietoja:
emilia.seppa@traficom.fi